

BAKGRUND

Räddningstjänsten i Xstad har avtal med Räddningsverket (SRV) inom ramen för brandutredarprogrammet. Avtalet säger att Räddningstjänsten i Xstad skall bistå SRV med minst 14 utredningar per år inom området brandutredning. SRV ersätter Räddningstjänsten för aktuell tjänst.

LSO (Lag om skydd mot olyckor, SFS 2003:778), Efterföljande åtgärder 3 kap, 10§ anger att när en räddningsinsats är avslutad skall kommunen se till att olyckan undersöks för att i skälighets omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen genomförts.

Till detta skall läggas att vi tidigare genomfört tre brandutredningar som alla har koppling till äldre, servicelägenheter eller äldreanläggningar och där kommunens hemvård också funnits med på något sätt (Hemvårdsförvaltningen). Under 2007 hade vi i kommunen också två dödsbränder med koppling till Hemvårdsförvaltningen där båda utreddes av räddningstjänsten. Dödsbrandstatistiken för Sverige pekar tydligt ut gruppen äldre och funktionsnedsatta som en överrepresenterad grupp vid dödsbränder.

UPPDRAG OCH BEGRÄNSNINGAR

Uppdragsgivare var såväl Räddningsverket (SRV) som chef skadeförebyggande avdelningen NN vid Räddningstjänsten i Xstad. Inriktning var brandorsak och brandförlopp. Begränsningar var från inkommet automatiskt brandlarm till vederbörande åkte med ambulans till sjukhus. Inriktning för utredning av räddningstjänstens insats är insatstid och vidtagna åtgärder med tanke på nästa års tillskott av styrka väst (styrka 17). Begränsning från inkommet automatiskt brandlarm till vederbörande åkte med ambulans till sjukhus.

UTREDNINGSMETOD

Faktaunderlag och sammanställning av resultat i rapport har skett genom vedertagen metod enligt brandutredareprogrammet. En händelseutredning har använts för att undersöka olycksorsak, olycksförlopp och insatsens genomförande. Resultatet av händelseutredningen finns sammanställt i brandutredningen och då i delen förslag till förbättringsåtgärder. Redovisning sker genom denna fördjupade utredning (brandutredning) och dess bilagor Sammanfattning och erfarenhet.

SAMMANFATTNING OCH ERFARENHET

Sammanfattning händelse

En halogen sänglampa ramlar av okänd anledning ner i sängen hos en boende i en servicelägenhet. Brand uppstår och det automatiska brandlarmet larmar räddningstjänsten. Då ingen bemanning finns nattetid är det räddningstjänsten som ankommer aktuell lägenhet först. Branden har avtagit då den boende av okänd anledning troligen lyckats att välla ner lampa från sängen och en mindre glödbrand var det som fortgick fram till räddningstjänsten kom till platsen. Räddningstjänsten släcker branden och den boende som klarat sig undan med mindre fysiska skador transporteras till sjukhuset med ambulans för kontroll.

Erfarenhet

Att äldre, funktionsnedsatta, rörelsehindrade, dementa är involverade i fler olyckor än befolkningen i stort stöds utav såväl statistik från SRV (Statens räddningsverk) som uppföljningar inom NCO (Nationellt centrum för lärande från olyckor). Erfarenheterna från Xstad kommun de senaste två åren inom området äldre- dementa- funktionsnedsatta visar på två dödsbränder, ett stort antal brandtillbud bland annat på ett servicehus och slutligen detta mycket allvarliga brandtillbud i en servicelägenhet. Endast en av ovanstående redovisade brandutredningar skedde på ett äldreboende

(vårdanläggning). De tre övriga skedde i det egna boendet, vilket tydliggör problematiken just runt brandsäkerhet i det egna boendet (serviceboende) inför framtiden. Här upplevs en gråzon mellan hemvård, fastighetsägaren och eget ansvar.

Åtgärder för att förhindra brandtillbud i boende där äldre förväntas bo är mycket angeläget, framför allt då samhället i högre grad vill att äldre skall bo hemma i sitt eget boende allt längre och med allt mer insatser i det egna hemmet rörande vård och omsorg. Här finns tydliga skäl för samhället att arbeta fram förbättringar i säkerheten för de äldre, främst i det egna boendet. Äldre har många gånger ett stort behov av stark belysning för att kunna se. Halogen är därför ett bra val utifrån just belysningskapacitet. Tyvärr finns det stora nackdelar för säkerheten med just detta val, framför allt som löst stående sänglampa. I aktuellt fall finns möjligheter att ha fast montage av sänglampa, att använda glödlampa som alternativ till halogen, montera sänglampan bredvid sängen för att förhindra tillbud och konsekvens av tillbud om det ändå inträffar. Att använda sig av en brandsäker madrass kan också hjälpa till om en olycka ändå inträffar. Kan ju vara annat i form av cigarettfimp, levande ljus etc som förorsakar en brand.

Vikten av tidig upptäckt av brand genom automatiskt brandlarm som påkallar personal på plats är många gånger avgörande för utgången. Det är dock viktigt att fundera över vad just ett automatiskt brandlarm kan utgöra och vem som bäst och snabbast har möjligheten att faktiskt agera. Räddningstjänsten har många gånger en insatstid som är alltför lång för att klara av akutskedet för den äldre, demente, funktionsnedsatta som är i utrymningsbehov just i stunden.

En ökad kompetens i förebyggande brandskydd för personal vid hemtjänst skulle kunna utgöra en god grund för fortsatt arbete med att förhindra eller minska risken för att just bränder uppstår. Kommunens biståndshandläggare bedöms som en nyckelperson i det framtida säkerhetsarbetet för våra äldre- dementa och funktionsnedsatta. Frågan måste höjas upp inom kommunen och hanteras på ett bra och brett sätt inom kommunens olika förvaltningar tillsammans med olika fastighetsägare etc.

PLATSBESKRIVNING

Aktuell servicelägenhet ligger i ett flerbostadshusområde i Xstads västra ytterområden. Området tillkom under slutet av 80-talet och 90-talets början. Fastigheten ligger i området mellan Xstad centralort och Aby. I området finns flerbostadshus varav tre hus med enbart servicelägenheter samt ytterligare ett äldreboende och ett servicecentra innehållande kök, matsal och hemtjänstens lokaler. I aktuell brandutredning knyts servicecentral ihop med de tre flerbostadshusen med servicelägenheter då det har ett gemensamt automatiskt brandlarm och där centralapparaten för brandlarmet är placerad i just servicecentret. Äldreboendet lämnas utanför aktuell brandutredning.

De tre bostadshusen ägs och drivs utan Xstad Fastighetsbolag, och lägenheterna är egna boende där hemtjänsten utövar hemtjänst i stor utsträckning. Lägenheterna omfattas av automatiskt brandlarm och trygghetslarm. Servicecentral ägs utav AA Fastigheter och verksamheter drivs av såväl städ och måltidsservice och hemtjänsten i Xstad kommun. Det finns ingen ständig bemanning i hemtjänstens lokaler, utan man utgår där ifrån. Verksamhet finns mellan 07 och 23 normalt. Bostadshusen består av fyra våningsplan med servicebostäder och ytterligare en våning utan lägenheter. Räddningstjänsten i Xstad har ca 8,2 km körväg från närmaste brandstation, station 10 BAS.

Aktuell lägenhet fanns på plan 3 och var mittenlägenheten. En planritning för aktuell lägenhet syns ovan till höger och är i verkligheten spegelvänd gentemot ovanstående ritning (beklagat den något beskurna ritningen).

HÄNDELSE- /BRAND-/ OLYCKSFÖRLOPP

Larm

Automatiskt brandlarm inkom till räddningstjänsten 2008-11-12 kl 02.46.12

Frankörning

Räddningstjänsten lämnar station kl 02.47.30 och får under frankörningen ingen kompletterade information. Enligt ny rutin från årsskiftet går räddningstjänsten nattetid förstärkt till denna typ av anläggningar. Förstärkt innebär att förutom släckbil med (1+4) medföljer insatsledare och ytterligare ett fordon med 2 brandmän i. Totalt åker räddningstjänsten med 2 befäl och 6 brandmän.

Räddningstjänstens insats

Räddningstjänsten meddelar att de är framme på plats 02.59 och plockar genast ut huvudnycklar i nyckelskåp i fasad. Därefter sker kontroll av utlöst sektion vid centralapparaten för brandlarmet vilken är placerad i servicecenterbyggnaden. Det noteras att det är sektion 3 som löst ut och att detta är byggnaden på Xgatan 14 intill servicecentral. Räddningspersonalen beger sig dit och konstaterar via röd diod ovan ytterdörr till aktuell lägenhet att det är på plan 3. Nycklar i nyckelskåp passar till lägenhetsdörr och räddningspersonalen öppnar och går in. Den boende hittades sovande i sin säng med sänglampan släendes på golvet bredvid sängkläderna. Lampan var påslagen och het. Viss rökutveckling från sängkläder konstaterades, vilket fått det automatiska brandlarmet att lösa ut. Ambulans beställdes till platsen utav räddningsledaren, då normalt ingen ambulans medföljer vid automatiskt brandlarm. Glödbänderna släcktes och lugnande samtal fördes med den boende. Nattpersonal från Hemvårdsförvaltningen (nattpatrullen) fanns i närheten och kom till platsen samtidigt som tillkallad ambulans. Räddningstjänsten lämpade ut brandrester på balkong och genomförde därefter ventilering av rök från lägenheten.

Avslut av räddningstjänst

Räddningstjänsten avslutades kl 03.10 av styrkeledaren (räddningsledaren) och ansvaret överlämnades därefter till fastighetsägaren.

SKADEOMFATTNING

Brandskadorna var begränsade till just området vid sängen och närmare bestämt lakan och madrass. Rester av det brandskadade lakanen och madrassen sitter kvar på den tända halogenlampan. I övrigt inga egendomsskador utöver ett brännmärke på säng och rökskador, vilka vädrades ut.

PRIMÄRBRAND

Av skadorna på säng och rester på lampan konstateras att lampan varit orsaken till skadorna sängen. Den placering som lampan hade då räddningstjänsten kom till platsen då stående på golvet överensstämmer inte med brandskadorna på madrass och lakan. Om sänglampan placeras på nattduksbord och sedan förväntas ha ramlat ner mot sängen överstämmer brandskadorna helt med lampan. Bild till vänster är en rekonstruktion av räddningspersonalen på plats efter genomförd insats. En placering och en brandorsak som bekräftas av brandutredaren efter genomgång av dokumentation och bilder. Det finns ingen alternativ brandstiftare inom de området som bedöms vara primärbrandområde. Ingen el utöver lampan förutom ett grenuttag som låg under sängen utan synliga skador, ingen cigarettfimp eller tecken på sängrökning.

BRANDORSAK

Brandorsaken bedöms vara en vält sänglampa i form av halogenlampa. Skillnaden i värme från en glödlampa respektive halogenlampa är mycket stor. Att brand uppstår då en halogenlampa

av denna sort kommer i direkt anslutning till lakan, madrass eller liknande är mycket trolig.